עד נפח עד שתבא אש שאינה צריכה ניפוח

עד מידבא עד שתדאיב נשמתן ואמרי לה

עד דעביד מאי דבעי אמר רב יהודה אמר

רב כל הפורש מדברי תורה אש אוכלתו

שנאמר יונתתי [את] פני בהם מהאש יצאו

והאש תאכלם כי אתא רב דימי א"ר יונתן

, כל הפורש עצמו מד"ת נופל בגיהנם שנאמר

בארם תועה מדרך השכל בקהל רפאים

ינוח ואין רפאים אלא גיהנם שנאמר יולא

ידע כי רפאים שם בעמקי שאול קרואיה:

מכר אשפה מכר זבלה וכו': ייתנן התם

מכל הראוי למזבח ולא לבדק הבית לבדק

הבית ולא למובח לא למובח ולא לבדק

הבית מועלין בהן ובמה שבתוכן כיצד הקדיש בור מלאה מים אשפות מלאות זבל

שובך מלא יונים שדה מלאה עשבים אילן נשוי פירות מועלין בהן ובמה שבתוכן אבל

הקדיש בור ואחר כך נתמלא מים אשפה ואחר כך נתמלאה זבל שובך ואח"כ נתמלא יונים אילן ואחר כך נשא פירות שדה ואחר כך

נתמלאה עשבים מועלין בהן ואין מועלין במה

שבתוכן דברי רבי יהודה רבי יוםי אומר המקדיש את השדה ואת האילן מועלין בהן

ובגידוליהם מפני שהן גידולי הקדש תניא

אמר רבי ינראין דברי ר' יהודה בבור ושובך

בם א מיי׳ פ״ה מהל׳ מנילה הלכה אי מעינה הנכה ח: לבגדה מיי׳ שם הלכה ו:

רבינו נרשום

שאינה צריכה ניפוח. זו אש של גיהנם: עד דעבד. האש: מאי דבעי. שאין מי שיכבנה: מהאש יצאו. מאש של תורה יצאו תאכלם: מדרך מן התורה: פיסקא מכר אשפה. מקום עמוק ג"ט שמתאספים לשם הזבל: תנן התם. במס' מעילה: הקדיש בור מלא מים. ראוי לבדק הבית כדי לעשות חומר לתקון הבית ולא למזבח דלא קא עביד למזבח דלא קא עביד נסוך המים כי אם ממי שילוח דנובעין הן. ולא מדיחין בשר המזבח אלא מאמת המים שהיה בעזרה: אשפה מלאה זרל. חזי לבדק הבית דלא חזי לתקען בבנין במקום אבן ולא למזבח: שובך מלא יונים. ראוי למזבח לקרבן עולה ולא לבדק הבית. עולה ולא לבדק הבית. דלא חזי לשקועי בבנין: אילן מלא פירות. לא חזין הפירות לתקען בבנין ולא למזבח דבכורים לא היו קרבין כלום על המזבח כי אם לפני המזבח דכתיב וה"נ שדה מלאה עשבים לא חזיא לא לבדק הבית ולא למזבח. ואם הקדיש מכל הני כלום מועלין בהן ובמה שבתוכן הואיל דאקדיש להו בכה"ג מלאין. אבל הקדיש בור ואח״כ נתמלא מים וכו׳ מועלין מתמלא מים יוכו מועלין בהם ואין מועלין במה שבתוכן משום דבשעה שהקדיש ליתנייהו כל הני: יוסי אומר המקדיש את השדה ואת האילן מועלין בהן ובגידוליהן מפני שהן גידולי הקדש. ומגופייהו דהקדש נפקי. אבל בור ואשפה ושובך אם הקדישן ריקנין ואח״כ אם הקרישן דיקנין החדב נתמלאו אין מועלין בהן הואיל דלא מגופייהו קאתי: ודברי ר' יוסי בשדה ואילן. דמועלין משום דמגופייהו הפירות גופייהו: דפליג. ר' יהודה דפליג. ר' יהודה אפי" בשדה ואילן דאין מועלין אע"ג דגופייהו דקרקע נינהו. אבל בבור ושובך קאמר. דנראין דבריו: אלא הא קשיא לי. מדקאמר רבי נראין דבריו של רבי יוסי בשדה ואילן מכלל דר׳ יוסי פליג אפי׳ בבור ושובך עליה דר' יהודה דמועלין. . והיכי מצית למימר הכי והא קאמר דמועלין מכלל דלא קאמו זמועין מכיי זיא פליג בבור ושובך. וכי תימא ודאי פליג ר' יוסי אפי׳ בבור ושובך דר׳ יוסי דלא נקיט אלא שדה דלאו מגופייהו קאתי. אלא . לדידך דאמרת דבכולהו אין מועלין אודי לי זה מיהא בשדה ואילן דמגופייהו אלא הכי קאמר רבי נראין רברי ר' יהודה לר' בבור ושובך שנתמלאו דאין מועליז בהם שר' יוסי מועלין בהם שר' יוסי לא נחלק וכר'. ולא תימא ונראין דברי יוסי אלא נראין דברי יהודה לר' יוסי: ת"ר הקדישו. האי יוסי: וניו הקיישן, הא בור ושובך ושדה ואילי ריקנין ואח״כ נתמלאו דתנא קמא. דר׳ אלעזו סבר לה כר׳ יהודה דאמו לעיל דאין מועלין ור"א סבר לה כר' יוסי דהואיל דמגופייהו דהקדש הן מועלין אבל בור ושובך דלאו מגופייהו קאתי דברי הכל וכר': ור"א בר"ש מחליף. דאין מועלין במה שבתוכו

בונעלין בו. פי׳ בקונט׳ שיש מעילה במה שהניח חפליו בבור וחין נראה לר"ת דאמר בהשולח (גיטין דף לט.) ובפרק קמא דסנהדרין (דף טו. ושם) דהמקדיש עבדו אין מועלין בשערו משום דאיתקש לקרקעות אלמא דאין מעילה במחובר א ואמר נמי בפרק ולד

חטאת (מעילה דף יג. ושם ד"ה ומועלין בהן) הדש קלעילין בשדה הקדש מעל ואמר שמע מינה אבק מעלי לה משמע דוקה הבק שנתלש כבר הבל מחמת השדה לא מעל כיון שהוא מחובר ואר״ת דשייכא מעילה בבור כגון שעקר חוליא מן הבור ונהנה ממנה ב: ואין מועלין במה שבתוכו. ג דלה אמרינן שיקנה חלר הקדש כמו שקונה חלר הדיוט דחלר משום יד איתרבאי ולא מצינו יד להקדש: דברי רבי יהודה. ל״ג שאינו בסדר המשנה במסכת מעילה (דף יג.) והא דקתני רבי בברייתא נראין דברי רבי יהודה יודע היה רבי דרבי יהודה היה: בשלמא נראין דברי ר' יהודה בבור ושובך בו׳. אין להחשות אמאי בשלמא הוא דהאמר נראין מכלל דר' יוסי פליג עליה בבור ושובך ורבי יוסי לא פליג אלא בשדה ואילן דודאי נראין דברי רבי יהודה בבור ושובך ניחא דמני לפרש שאף ר׳ יוסי לא נחלק אלא בשדה ואילן אבל נראין דברי רבי יוסי בשדה ואילן אי אפשר לקיים אם לא נמחק נראין: הבי קאמר נראין דברי רבי יהודה

בו'. ואינטריך רבי לאשמועי׳ דלא

ואי

נימא לדבריו דר׳ יהודה קאמר ליה:

יודברי ר' יוםי בשדה ואילן האי מאי בשלמא גראין דברי ר' יהודה בבור ושובך מכלל דפליג אשדה ואילן אלא גראין דברי רבי יוםי בשדה ואִילן מכלל דפליג בבור ושובך והא רבי יוםי שדה ואילן קאמר וכי תימא לדבריו דרבי יהודה קאמר והתניא אמר רבי יוםי אין אני רואה דברי של ר' יהודה בשדה ואילן מפני שהן גידולי הקדש בשדה ואילן הוא דאינו רואה הא כבור ושוכך רואה הכי קאמר נראין דברי רבי יהודה לרבי יוםי בבור ושובך שאף רבי יוםי לא נחלק עליו אלא בשרה ואילן אבל בבור ושובך מודי ליה תנו רבנן הקדישן ריקנין ואח"ב נתמלאו מועלין בהן ואין מועלין במה שבתוכן רבי אלעזר ברבי שמעון אומר אף מועלין במה שבתוכן אמר, רבה מחלוקת בשדה ואילן דתנא קמא סבר לה כרבי יהודה ורבי אלעזר ברבי שמעון סבר לה כר' יוסי אבל בבור ושובך דרברי הכל מועלין בהן ואין מועלין במה שבתוכן א"ל אביי ואלא הא דתניא הקרישן מלאין מועלין בהן ובמה שבתוכן ורבי אלעזר ברבי שמעון מחליף

פירום. לא למובח ולא לבדק הבית דלבנין לא חזו ולקרבן נמי לא חזו כדכתיב כל שאור וכל דבש לא תקטירו (מקרא ב) ובכורים לכהן הן כתרומה: **שדה מלאה עשבים.** עשבים לא חזו לא למזבח ולא לבדק הבית: **מועלין בהן.** אם נהנה מהן שוה פרוטה כגון הלניע חפציו בבור או הוריד שם חבית של מים לקרר וכן אם תלה חפציו באילן או נתן יונים בשובך והניח זבלו במקום אשפתו: **ובמה שבחוק**. אם נהנה מגופן שאכל מן הפירות ומן היונים ומן המים כדנפקא לן במסכת מעילה בפרק הנהנה מן ההקדש (דף יח: ע"ש) דבמחובר לקרקע יש מעילה אם נהנה אע"פ שלא פגם ובתלושין לא הויא מעילה עד שיפגם: אין מועלין כמה שבסוכן. דס"ל לר" יהודה אין מעילה בגידולין דמשום גרמא דקגרים ליה קרקע הקדש ליגדל אין לנו לעשותו הקדש דמ"מ אין (כ) ממון דהקדש מעורב בהן: נראין דברי ר' יהודה. במקדים בור ושובך ריקנין ואח"כ נחמלאו דאין מועלין במה שבתוכן: נשלמא. מאי דאמר רבי נראין לי דברי ר' יהודה בבור ושובך דמשמע אבל בשדה ואילן אין נראין לי אלא דברי ר' יוסי שפיר קאמר דהא חזינן דפליג ר' יהודה אדר' יוסי בשדה ואילן אלא האי דקאמר נראין לי דברי ר' יוסי בשדה ואילן דמשמע אבל בבור ושובך אין נראין לי מכלל דפליג בבור ושובך בחמיה: והא רבי יוסי נשדה וחינן קחמר. בהדיח ובבור ושובך מודי ליה והכי הוה למימר הלכה כר' יוסי או רוחה אני דברי ר' יוסי. ומיהו במחי דקחמר נראין דברי ר' יהודה בבור ושובך איכא לאקשויי נמי דהא משמע מכלל דפליג עליה ר' יוסי בבור ושובך וכיון דמסיפא פריך לה בהדיא טפי הך פירכא גופא לא חייש לפרוכי מרישא: הכי קאמר כו'. כלומר האי ודברי ר' יוסי דקאמר רבי לאו אנראין קאי לומר ונראין דברי ר' יוסי אלא כן חפרש אותו שדברי ר' יוסי בשדה ואילן אבל בבור ושובך מודי ליה. ורבי לפרושי אתא דבבור ושובך לא פליגי דלח מימא ר' יוסי בבור ושובך נמי פליג וס"ל כר' אלעזר בר' שמעון לקמן בשמעתין דאמר מועלין במה שבתוכן היכא דהקדישן לבור ושובך ריקנין ואח״כ נתמלאו ולדבריו דר׳ יהודה קאמר לדידי מועלין נמי בבור ושובך דאדם מקנה דבר שלא בא לעולם דקנה לו רשות הקדש אלא לדידך אודי לי מיהא בשדה ואילן דמועלין בגידולין הבאין לאחר מיכן משום דקינקי מהקדש וקא"ל ר' יהודה לא קמ"ל רבי דבבור ושובך מודי דלא אלים רשות הקדש לקנות מן רשותו כיד הדיוט דאילו בהדיוט אתרבאי רשות מואם המלא תמלא בידו (שמות כב) אבל לא בהקדש: **הקדישן ריקנין.** לקמן מפרש אי בבור ושובך אי בשדה ואילן: דברי הכל כו'. כר' יהודה ור' יוסי דלא פליגי בהו נמי לעיל: א"ל אביי. לרבה רבו הקשה הלכך גרסי׳ לקמן וע"בן אלא אמר רבה כלומר חזר בו ופירש כן ולא גרסי׳ אלא אי איתמר הכי איתמר: הקדישן מלחין. סיפא דהך ברייתא דהקדישן ריקנין היא כדקתני: ור' אלעור מחליף. החליף שיטתו דלעיל גבי הקדישן ריקנין מועלין במה שבתוכן והכא האמר אין מועלין במה שבתוכן ומשום דמילתא דתימה היא דכ"ש הכא הוה ליה למימר מועלין במה שבתוכן הלכך קתני מחליף:

עד נופח. כלומר אש שמנופח מעלמו כדכתיב תאכלהו אש לא נופח (איוב כ): שחדאיב נשמחן. כמו ודאבון נפש (דברים כח) ולאדיב [אמ] נפשך (שמואל א ב): עד דעבד. קודשא בריך הוא מאי דבעי למיעבד לרשעים לעולם הבא דאילו בעולם הזה דרכם ללחה כדי

לטרדם לעולם הבא. עד דריש ליה עד דעבד ומידבא דריש ליה מאי דבעי ובלשון קלר: מהאש ילאו. מן התורה פירשו דכתיב (ירמיה כג) הלח כה דברי כאש וכתיב ודברים לגו מימינו אש דת למו ופסוק הוא בירמיהו: רפאים בעמהי שאול. כפל לשוו הוא: תנו התם. במם' מעילה פ"ג: כל הראוי למובח ולא לבדק הכית. כגון שור וכשב ועז תמימים דהמתפים תמימים לבדק הבית עובר בעשה וכן תורים ובני יונה סולת ולבונה ויין ושמן כל הנך גופן ראוי למזבח ואינו ראוי לכבשן בבנין: לבדק הבים ולה למובח. כגון זהב וכסף ואבנים יקרות וכיולא בהן: לא לוה ולא לוה. כגון חלב גבינה מוריים אשפה עשבים וכיולא בהן. וכל הני דקתני ראשון ראשון חשוב דקדשי מזבח חשיבי מקדשי בדק הבית וקדשי בדק הבית חשיבי מקדשי דמים שחין ראוין גופן לא למזבח ולא לבדק הבית אלא לימכר וליקח בדמיהן לרכי מזבח או בדק הבית הכל כמו שפירש בשעה שהקדיש הלכך לא זו אף זו קתני דלא מיבעי׳ הנך קמאי דחמירי דמועלין במה שבתוכן אלא אפילו הנך בתראי מועלין נמי במה שבתוכן: בור מלא מים. כשהקדיש לא הזכיר אלא את הבור: מים. ראויין לבדק הבית לעשות טיט ולה למזבה דמים מכונסין פסולין לניסוך המים וגם אין מדיחין בשר הקרבנות אלא מאמת המים שבעורה: השפות מלחות וכל. (ה) לא למזבח ולא לבדק הבית: שובך מלא יונים. ראוי למזבח ולא לבדק הבית דלא חזו לשקען בבנין והשובך עלמו לא הוקדש אלא לדמיו דאם עוקרין אותו ממקומו ליתנו בבנין זהו הפסד גדול שהשובך נמכר בי ביוקר ועוד כל הני דקתני למזבח ולא לבדק הבית כו׳ אמה שבתוכם קאי וה"ק לא מיבעיא אי הוו מה שבתוכו קדשי מזבח דקדישי אלא אי הוו נמי קדשי בדק הבית קדשי: אילו מלא

א) מעילה יג. ע"ש. ב) ל"ל

תורה אור השלם

וְנְתָתִּי אֶת פְּנֵי בְּהֶם מִדְאַשׁ יִצְאוּ וְהָאֵשׁ תֹאַכְלָם וִיִדְעָהֶם כִּי אֲנִי יִי בשומי את פני בהם: יחזקאל טו ז

2 אָדְם תוּעָה מָדֶּרֶךְ הַשְּׁבֵּל בַּקְהַל רְפָּאִים יָנוּתַ: משלי כא טז

ן לא יָדַע כִּי רְפָּאִים שָׁם 3 בְּעִמְקַי שְׁאוֹל קְרֶאֶיהָ: משלי ט יח

הגהות הב"ח

(ל) רשב"ם ד"ה לשפות מלאות זכל איגן ראוי׳ לא מלאות זכל איגן ראוי׳ לא למזכה: (3) ד"ה אין מועלין וכו׳ דמ"ת אין ממשות דהקדש:

מוסף רש"י

מינה חלויה לא למובח ולא לכנה חליה להיה הבית (שם). אילן מה מלא פירות. אחל ני מולא פירות. אחל ני מולא בפון והלאי למובח ולניסון היין ואינו לחוב הוליקון היין ואינו למוך הבית לפי שעלי בסו בקון, ובככורים לא בסום בנין, ובככורים לא מוסוקמא שהרי אינם קרבין לאה עשבים. אינה קרבין לאה עשבים. אינה ראויה מלאה עשבים. אינה ראויה מלאה עשבים. אינה ראויה לא למזבח ולא לבדק הבית נס נמונח ונס נבדק הכים (שם). ואין מועלין במה שבתוכן. דבור ונסמלא מים וכל הני חוו גידולין (שם). ר' יוסי אומר כר'. לא פליג אלא אהגן מרמי, דמ"ק אמר אין מועלין בשבח הקדש במה לחתר שהוחדשו. מיטבינור נמות שחקם, יוסי סבר המקדים שדה או אילן מועלין בגידוליהם, הואיל וגדלו ממש בהקדש, אבל בור ואשה ושובך דלאו גידולי נינהו לא פליג ר' יוסי

מוסף תוספות

א. דבפ׳ הנהנה (מעילה א. רבפי הנחנה (מצילה יח:) ילפינן מעילה חטא חטא מתרומה. מוס' גיטין לט. מוד"ה עכדל. ב. ואפשר להעמידה ב. ואפשר להעמידה בשיש להן כותלי בנין ותלה בהן ויש מעילה בתלוש ולבסוף חברו כדמוכח בשילהי מ׳ מעילה (כ.). רמנ"ן. ג. וק"ל והא כשבאו שם זכה בו ההקדש מדין חצר, [ו]י"ל. ריטנ"ח.